

کتاب

- کتاب یکی از اسمای قرآن کریم است.
- کتاب واژه‌ای از زبان عربی به معنای مکتوب یعنی نوشته شده است. باید به این نکته توجه داشت که در منابع اسلامی وقتی لفظ کتاب به کار برده می‌شود قرآن کریم مدنظر است.

••• قرآن یکی از منابع فقه می‌باشد.

فهرست مندرجات

- ۱ - جایگاه کتاب در فقه
- ۲ - اهمیت
- ۳ - بررسی قطعیت در دلالت و صدور
- ۴ - مسائل اصولی کتاب
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

جایگاه کتاب در فقه

کتاب، یکی از **ادله اربعه** است که در **فقه** به آن تمسک می‌گردد و مراد از آن، قرآن کریم است که از جانب **خداوند** بر **پیامبر** صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نازل شده و الفاظ و معانی و اسلوب آن، همه از سوی خدا است. قرآن **معجزه** جاوید پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است و آن چه که در دست **مسلمانان** است همان کتابی است که بر قلب مقدس پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نازل گردیده است.

اهمیت

قرآن **حجت** قاطع میان **خلق** و **خالق** بوده و منبع اصلی **احکام شریعت اسلام** شمرده می‌شود. ادله دیگر، یعنی **سنت**، **اجماع** و **عقل**، از آن منبع پرفیض سرچشمه گرفته‌اند.

بررسی قطعیت در دلالت و صدور

قرآن از ناحیه صدور آن از جانب خداوند متعال، قطعی الصدور است و از ناحیه **دلالت**، آیات آن یا از **محکّمات** و یا از **متشابهات** می‌باشد، محکّمات شامل نص (قطععی الدلالة) و ظاهر (ظنی الدلالة) است و متشابهات آن با ارجاع به محکّمات روشن می‌گردد.

مسائل اصولی کتاب

مباحث اصولی قرآن درباره **ناسخ و منسوخ**، **عام و خاص**، **مطلق و مقید**، و **مجمل و مبین** است، و به طور کلی این مباحث در سه محور عمده مطرح می‌گردد:

۱. **حجیت ظواهر قرآن**، که در مبحث **حجیت ظواهر** مطرح می‌گردد؛
۲. جواز تخصیص و تقیید قرآن به دلیل دیگر هم چون **خبر واحد** یا **متواتر** و مانند آن؛
۳. جواز نسخ آیات قرآن. [۱][۲][۳][۴][۵][۶][۷][۸][۹][۱۰][۱۱][۱۲][۱۳][۱۴][۱۵]

پانویس

- ↑ المستصفی من علم الاصول (به ضمیمه فواتح الرحموت بشرح مسلم الثبوت)، غزالی، مجد بن مجد، ج۲، ص۷.
- ↑ اصول الفقه، خضری، مجد، ص۲۴۴.
- ↑ الاجتهاد اصوله و احکامه، بحرالعلوم، مجد، ص۶۶.
- ↑ کفایة الاصول، آخوند خراسانی، مجد کاظم بن حسین، ص۳۸۵.
- ↑ مبادی فقه و اصول، فیض، علیرضا، ص۲۱.
- ↑ مقالات اصولی، موسوی بجنوردی، مجد، ص۱۱.
- ↑ اصطلاحات الاصول، مشکینی، علی، ص۲۲۸.
- ↑ الوافیة فی اصول الفقه، فاضل تونی، عبدالله بن مجد، ص۱۴۷.

۹. ↑ تحریرات فی الاصول، خمینی، مصطفی، ج ۳، ص ۱۹۴.
۱۰. ↑ ضوابط الاصول، قزوینی، ابراهیم بن مجد باقر، ص ۹۹.
۱۱. ↑ مبادی اصول الفقه، فضلی، عبد الهادی، ص ۲۱.
۱۲. ↑ فرهنگ معارف اسلامی، سجادی، جعفر، ج ۴، ص ۱۰.
۱۳. ↑ تهذیب الاصول، خمینی، روح الله، ج ۲، ص ۹۶.
۱۴. ↑ بحوث فی علم الاصول، صدر، مجد باقر، ج ۴، ص ۲۵۹.
۱۵. ↑ اصول الفقه، مظفر، مجد رضا، ج ۲، ص ۵۱.

منبع

فرهنگ‌نامه اصول فقه، تدوین توسط مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی، ص ۵۶۵، برگرفته از مقاله «کتاب».